

UNICIJSKE TOVARNE LETIJO V ZRAK.

Eksplozija streliva je razdajala 50 milijonov in usmrtila 21 delavcev. — Oborožene straže niso pustile obojanecev blizu.

TOVARNAH JE BIL 1500 DELAVCEV OB ČASU RAZSTRELE.

New York, 14. januarja. — Dušilna tovarna za strelivo pri Long Island, N. J., ki se razprostira na 200 akrov sveta, je razstrela valed silne razstrelbe. Razstrelba je strelila petdeset hiš, v katerih so stanovali delavci. Neuradno poročajo, da je pri eksploziji izgubilo 21 oseb življenja. Eksplozija je bila tako silna, da je potresla mesta in vasi v sedmih državah. Šipe v oknih so bile razbitne v premeru 20 milj, kake drobeli so ranili mnogo oseb. Potrgane so bile vse brzojavne telefonske žice, ki vodijo v Long Island. Tovarno stražijo rojeni privatni stražarji v službi družbe. Ko so prihiteli domači vojniki na pomoč, jim stražarji niso dopustili vstopa do kraja eksplozije.

Neuradni poročili je glede eksplozije sledilo: — Prva eksplozija je nastala v oploj za balistit, kateri je sledila eksplozija streliva v poslopju nitroglicerina. Drugi silni eksploziji je sledilo več manjših eksplozij, ki so razdajale druga poslopja, v katerih delajo kapice, vžigalne nitke.

Poročila iz okraja Westchester kažejo, da je eksplozija pretresla tukajšnje okolice. Razstrelba je pretresla hiše v Mount Vernon, New Rochelle, Fort Sloeu, Larchmont in drugod. Sedemdeset ljudi iz Long Islanda je ob eksploziji umrlo.

Oyster Bayju na Long Islandu se zabijale hiše, šipe so bile razbitne, ljudje so se zbudili iz spanja in so prestrašeni bežali na ulice, dasiravno niso slišali počenja. Patersonu so slišali razločno eksplozijo. Prvi dve nista bili silni kot tretja, ki je prešla mesto. Vsako eksplozijo je sledil rdeč plamen, ki je švigel proti nebu.

V New Jerseyju so imeli občutke potresa in zračni pritisk, ki so šli čisto do Philadelphije, ki se nahaja devdeset milj južno od Long Islanda.

Prvo znamenje nesreče, pravi Mr. Estler, se je pokazalo, da mestec Butler razsvetljuje zelo blisk, trideset sekund kasneje pa sledila strašna razstrelba z velikim sunkom, ki je pretresla okolice vseh hiš v mestecu. Zanimke so šipe v oknih in drobni predmeti padali na vse strani.

Valed razstrelbe je nastal velik oblak v okolici in nemogoče je došteti, koliko oseb je ponesrečilo. Tovarni je delalo do 4.000 delavcev, ki so delali v treh oddelkih. Času nezgode je bilo do 1.500 delavcev v tovarni.

NA BANDITA STA PRIZNALA, TRETJI SE ŠE OBOJAVIJA.

Pittsburgh, Pa., 14. januarja. — Daniel Kings, John Hummella in Carl Schwartz, ki so bili aretirani kot roparji, ko so oropali eksplozivnega sila v Trentonu, so priznali pred sodnika Thomasa J. Borda in Johna A. Evansa v nadi, da se priznajo krivim.

Ko so vprašali Hummella, če se prizna krivim zarote, ropa, nosenja skritega orožja, je zanj odgovoril njegov advokat Harry R. Rand, da se bo priznal krivim.

King, ki ni imel advokata, je priznal, da se prizna krivim zaroti in ropa.

Schwartz je dejal, da mora prebrati vprašati svojega advokata za svet, kaj mu je storiti.

Lewiston, Idaho, 14. januarja. — 36letni Schudel se je obstrčil s puško 22 kalibra. Krogla mu je pretrgala oboje žilca, ki sta v zvezi s črni, in šla je skozi možgane. Zdravniki trdijo, da je zanj nevarno, da Schudel še živi.

IZGINJEN VOLILNI SKLAD.

Demokratski ječar je kolektal denar od volilnih v jetnišnici, toda odbor za kampanjo ni videl centa.

UMAZANO PERILO PEREJO.

Jefferson, City, 14. januarja. — Pred demokratskim odborom je zdaj afera jetničarja McClunga, kateremu očitajo, da je od uradnikov in uslužbencev v ječi nabral \$2.700 za volilni sklad.

Seveda ni to noben greh, če kdo nabira denar za volilni sklad. Ali v tem slučaju dobiva afera drugo lice. "St. Louis Post-Dispatch" je prinesel vest, da so jetniški uslužbenci prispevali v volilni sklad, ko je državni kampanjski odbor apeliral nanje za prispevke. Denar so dali McClungu, državni odbor pa ni videl centa.

Državni odbor se zdaj trudi, da dožene, če so McClungu jetniški uslužbenci res dali denar za volilni sklad in kam je denar izginil, če ga je dobil.

Odbor je zasljal J. Patricka Murphyja, bivšega namestnika vrhovnega jetniškega pisarja, katerega je McClung odgnal, ker je članom legislature dovolil vstop v ječo, da izvedo, koliko je kdo prispeval v sklad.

Murphy je prispeval \$25. Pokazal je ček za \$25, ki ga je napisal na McClunga in ki ga je McClung indorsiral. Izjavil je, da je to vsotico daroval za volilni sklad na poziv državnega odbora.

McClung izjavlja, da je bil denar darovan od jetniških uslužbencev, uporabljen za izvolitev sodnikov tega okrožja. \$800, ki so ostali, je pa izročil volilnemu odboru okrožja Cole.

Speed Mosby potrjuje, da je prejel od McClunga \$800 kot predsednik okrajnega volilnega odbora.

Legislatura ne prične s preiskavo proti McClungu, da je slabo upravljal ječo, dokler državni odbor ne zaključi preiskave radi volilnega sklada.

Murphy se posebej obtožuje jetničarja, da se je privatni sklad jetnikov, v katerem je naložen denar jetnikov, ki je njih privatna lastnina, uporabljal za izplačevanje plač.

Murphy ima ček, ki je bil napisan za plačo, na katerem je tiskano počez: "Jetniški sklad."

CERKVI JE BILA ODEKLONJENA KORPORACIJSKA POSLOVNICA.

Kansas City, Kans., 14. jan. — Referent H. A. Loevy je sporočil okrožnemu sodniku Koernerju v zadevi druge združene presbitrijanske cerkve, ki je prosila za poslovnico na podlagi zakona za dobrotvorne naprave, da je zakon protistaven.

Referent Loevy pravi, da država ustava prepoveduje inkorporiranje organizacij v verske namene. Loevy povdarja, da se v prošnji za inkorporiranje navaja, da ima organizacija namen širiti Kristovo nauko v zmislu združenih presbitrijancev in av. pisma.

Na podlagi zakona, ki ga Loevy proglašja neustavnim, so inkorporirane vse cerkve, verske, dobrotvorne in izobraževalne organizacije v Missouriju, ki jim daje pravico, da so proste davka.

Loevy vstraja, da niti ena poslovnica ni ustavna, ker zakon krši temeljno postavo — ustavo. Priznal je, da se dovoljenih poslovnice ne more drugače preklicati kot potom "quo warranto postopanja," ki ga mora zahtevati vrhovni državni pravdnik.

Loevy pravi, da je ustava izdelana na podlagi angleškega zakona, ki je bil sprejet pred 700 leti. Angleška vlada je prišla do prepričanja, da cerkve prehitro bogate in z bogastvom naraščajo, vladnih zadevah, ker njih posredstva niso podvržena davku. Vsed tega je napravila postavo, ki ne prizna izjem pri plačevanju davka za cerkvene družbe.

GONJE PROTI DELAVSKEMU ŽUPANU.

Že dvakrat obtoženi socialistični župan oproščen pri sodišču. — Podtikali so mu krivdo podkupnine, a dokazali niso nič.

BURŽOAZNI TIHOTAPCI SO DOŽIVELI ŽE ZOPET STRAHOVIT PORAZ.

Two Harbors, Minn., 14. jan. — Buržoazni tihotapci niso bili zadovoljni s prvo blamažo, ki so jo doživeli pri sodniški obravnavi, ko so bivšega socialističnega župana obdožili, da je prejel podkupnino.

Na vsak način so se hoteli blamirati še enkrat in obdožili so tudi sedanjega socialističnega župana Starka, ki je obenem izvoljen tudi v državno legislaturo, da je prejel od P. F. Fullertona \$25 podkupnine, da sme na tihotapski način prodajati opojne pijače.

Obravnava je dokazala, da Strand ni prejel od nikogar centa podkupnine. Policajski načelnik Nelson je prikal, da mu je župan takoj naročil, ko mu je bilo naznanjeno, da Fullerton na skrivaj prodaja opojne pijače, da naj aretirajo njega in vse druge tihotapce.

Porotniki so potrebovali komaj pol ure, da so se zedinili na oprostitilni pravorek.

Kaj store buržoazni tihotapci v bodoče, da očrnijo socialistično mestno upravo, ki vzbuja pri njih take občutke, kakor če se biku pokaže rdeča cupja?

POSEDUJOČI SLOJI MED SEBOJ.

New York, 14. januarja. — Gd. Frank Gray Shaver iz Highland Parka, Ill., je vložil na višjem sodišču peticijo, da prepove baronesi May de Pallandt, ki je preje bivala v Nenomee, Mich., razpolagati s gotovimi delnicami, radi katerih je gd. Shaver vložila tožbo, da se ji zopet vrnejo. Vsa vsota, za katero gre, znaša okoli \$125.000.

Advokat gd. Shaver pravi, da je gd. Shaver v zmislu točk, ki so zapisane v pogodbi, izročila denar in delnice baronesi. Pogodba se glasi, da ženi živita skupaj in z dividendami od delnic bo baronesa plačevala življenjske stroške za gd. Shaver.

Gd. Shaver trdi, da se je baronesi slo le za njen denar in ne za prijateljstvo. Baronesa se je tudi trudila, da poroči brata baronesa.

Gd. Shaver je po svojem očetu podedovala \$140.000 ki je bil član družbe, ki je izdelovala zračne zavore.

Gd. Shaver ni hotela poročiti baronesinega brata, ker je živel o tem, kar je dobil od svoje sestre.

Dogodek dokazuje, kakšni moralni nazori so razširjeni med posedujočimi sloji, ki hočejo delavstvu predpisovati moralo, mu ukazovati, kaj naj je, pije in kako se naj zabava.

Pametnejše je, da se posedujoči sloji brigajo zase in svojo moralo. Tam je mogoče več gnolobe kot med delavci.

Covington, Ind., 14. januarja. 44letni Oscar Goddard, ki je trdil, da je ropar vbil njegovo ženo s sekiro, je pred sodnikom priznal, da si je povest o roparju izmislil, da prikrije zločin. Goddard trdi, da je v spanju vzel sekiro in se je zbudil, ko je z njo udaril ženo. Iz strahu je pobegnil iz hiše in si izmislil pripovedko o roparju.

Sodnik ga je obsodil v došmrtno ječo.

ČEŠKA V PANAMSKEM PREKOPU.

Panama, 14. januarja. — Vzhodno od zaseke Culebra v panamskem prekopu se je podsolilo do 800 kubnih jardov zemlje, severno od Goldhilla pa tisoč kubnih jardov. Vsed drče je imelo sedem ladij zamudno, ki so plule skozi prekop.

POPARJENI KAPITALISTI

Jeklarski magnatje v Angliji so posekali ameriške kapitaliste z nižjimi ponudbami za izdelovanje ameriških granat.

JEKLARSKI BARONI V ZADREGI.

Pittsburgh, Pa., 14. januarja. — Kakor bomba je učinkovala vest, da so angleški jeklarski baroni poslali ameriški vladi ponudbo, da izdelajo granate za šestnajst-petne topove najmanj za \$200 milije kot njih ameriški tovariši. V začetku je vest kar sapo zaprla ameriškim jeklarskim baronom in niso vedeli, kaj naj odgovore.

Najprvo so se prepričali, če je resnica, kar poročajo časniki. Ko so se prepričali, da nižja ponudba ni izmišljena stvar, so vedeli, da morajo nekaj odgovoriti, če ne bodo ostali pred ameriškim ljudstvom razkrinkani kot grabeži, katerim je patriotizem ščit, da ložje množijo svoje milijone. In ko so prišli k sebi, so seveda pričeli govoriti in kapitalistično časopisje je pričelo prinašati njih besede kot izreke pametnih in modrih mož, ki se nikdar ne zmotijo.

"Ponudba dokazuje," se je oglašil neki jeklarski baron, ki je kot dobavitelj za Združene države spravil skupaj že lepe milijone in ki je menda radi tega pameten in učen, ker ima izredno velike ušesa, nos, usta in široko čeljust, "da kmalu dobimo mir. Zdaj ne morejo iz Anglije pošiljati granat za nobeno ceno."

Tem besedam sledi uredniški komentar: "Med vsemi jeklarskimi industrijalci so isti nazori. Prepričani so, da angleška ponudba pomeni mir v gotovem času. Angleška družba Hadfield's Limited ni stavela nižjo ponudbo, ampak se zaveže tudi, da izvrši in dostavi granate v najkrajšem času kot ameriške tvrdke. Angleška tvrdka izjavlja, da dovrši tisoč 16 palčnih granat po \$513 v šestnajstih mesecih, medtem ko so štiri ameriške tvrdke stavile ponudbo, da jih izvrše v štiri in dvajsetih mesecih po \$768 do \$900 komad. Angleška tvrdka ponuja, da dodela granate za 14-palčne topove po \$356 v enajstih mesecih, ameriške tvrdke izjavljajo, da jih izvrše v štiri in dvajsetih do šest in tridesetih mesecih po \$500 do \$550 komad.

Tako modruje kapitalistični smok in za tem modrovanjem se skriva tudi opravičilo: Poglejte, kam pridemo brez obrambne colnine, ko nastane mir. Delo je zunaj cenejše, za to lahko konkurirajo.

Temu ni kriva obrambna colnina! Profitabilnost naših ameriških kapitalistov je mnogo večja kot njih tovarišev v Evropi, kar potrdijo v kratkem času nagromadeni milijoni. Mnogo je kriva tudi domisljivost kapitalistov, ki menijo, da lahko izkoriščajo ljudstvo svobodno in da se ne sme izkoriščanju postaviti nobene meje.

Če res priha mir, potem visoke cene ameriških kapitalistov zaslužijo še večjo obsodbo.

ŽELEZNIŠKA NEZGODA.

Port Angeles, Wash., 14. jan. — Drča je pahnila delavski vlak Seattle, Port Angeles & Western železnice s tira blizu Majestica, da je padel sto čevljev nizdol.

Tri osebe so mrtve in šest in dvajset jih je ranjenih. Vlak je peljal delavce in material, ko se je blizal novi zaseki. Naenkrat je na griču zagrmelo, od njega se je odtrgala velika drča in vrgla vlak s tira po bregu nizdol.

Stroj se je trikrat zasukal in potem je oblezel na bregu. Odpotali so takoj pomožni vlak, ki je prepeljal ranjene v Port Angeles.

ODMEVI PARIŠKE IN BERLINSKE NOTE. KAJ BO ZDAJ STORIL WILSON V PRID MIRU?

V Berlinu oznanjajo neizprosno vojno. Nemci in Rusi poročajo o uspehih na rumunski fronti. Manjši boji na Francoskem. Ruska ofenziva pri Rigi je zaspala. Anglija obtožuje Združene države, da so kršile neutralnost.

Japonska križarka je šla v zrak.

ZADNJE VESTI.

Tokijo, 14. jan. — Japonska bojna križarka Tsukuba je danes zletela v zrak valed eksplozije streliva. Okrog sto vojakov je ubitih in ranjenih; 700 se jih je rešilo.

Rim, 14. jan. — Vojni urad danes naznanja, da so italijanske torpedovke ujele dve avstrijski submarinki s moštvo vred.

Washington, 15. jan. — Angleška vlada je obdožila Združene države, da so kršile neutralnost v mnogih slučajih. Obdožitve je prišla v obliki note, katero je dostavil angleški poslanik predsedniku Wilsonu pred štirinajstimi dnevi. Med drugimi obdožitvami trdi angleška vlada, da je ameriška vlada mirno gledala, ko so agenti Nemčije delali načrte za revolucijo v Indiji. Anglija grozi, da bo tožila za odškodnino po vojni.

Berlin, 14. jan. — Nemške čete so danes okupirale mesto Vadani ob železnici Brailo in Galacom v Rumuniji. Južno od Oitusa so naše čete zasedle gorski vrh.

Petrograd, 14. jan. — Avstrijski napadi na istočni strani Putne so bili odbiti. Rumunci so pogladi Nemce nazaj pri Radulesci, istočno od Fokiani. Pri Vadani ob Seretu so se naše čete umaknile pred premočjo sovražnika. Južno od jezera Babit pri Rigi so bili odbiti vsi nemški protinapadi. Na kavkaški fronti so ruske čete potolikle Turke 12. t. m. severozapadno od Kalkita.

ODMEVI ZAVEZNIŠKE IN NEMŠKE NOTE.

Različna mnenja v Washingtonu glede bodoče akcije naše vlade. — Nekateri pravijo, da bo glabanje za mir zaspalo za eno leto. — Ali bo Nemčija objavila svoje pogoje? — "Blasnost!" pravijo nemški listi ententnim pogojem; "Smešnost!" odgovarjajo v Parizu in Londonu na nemško noto.

Washington, 14. jan. — Mnenja v uradnih in diplomatskih krogih z ozirom na bodočo akcijo ameriške vlade v prilog miru so različna. Eni pravijo, da je Wilson zdaj prepričan, da ne bo še tako hitro miru — mogoče še eno leto ne — vled, česar bo opustil za zdaj mirovno akcijo in posvetil pažnjo submarinskemu boju, ki zopet grozi na morju. Drugi so pa mnenja, da bo predsednik skušal dobiti od Nemčije mirovne pogoje, saj maksimalne pogoje kakor so jih dali zavezniški. Medtem je pa v državnem departmentu zavladala največja tajnost in nič gotovega se ne ve, kaj bo zdaj storil Wilson.

Amsterdam, 14. jan. — Časopisje v Berlinu je silno ogorčeno nad zavezniškim odgovorom na Wilsonovo noto in bljuje ozen in žveplo na zavezniške, ki stavijo izkaz "blazine pogoje". Vsi listi izražajo mnenje, da je zdaj mir nemogoč in da se mora vojna nadaljevati. "Lokal Anzeiger" piše: "Vsak Nemec, ki ima še količak čuta za čast in ponos v svojem srcu, mora zdaj iztrgati iz sebe vsako nado za mir. Zavezniški so jasno pokazali, da vodijo osvajačo vojno in valed tega je mir nemogoč."

Na drugi strani pa na naši sovražniški posegli mnogo dalje in njihov načrt je v smislu izjav po njihovih odgovornih državnikih, da osvojijo med drugimi rečni Al (Nadaljevanje na 3. strani, 1. stopes.)

PROSVETA
GLASILO SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE

Izšaje dnevno razen nedelj in praznikov.

**LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE**

Cena oglašev po dogovoru. Naklada se ne
vrata.

Narodna: Redovno dajanje (vredn. 1000)
in 1000 50 na leto, 11.50 na pol leta
in 150 na tri mesece; Chicago in Unionsville
50.00 na leto, 25.00 na pol leta, 11.12 na tri
mesece.

Nalev na vsa, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"

2687 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National
Benefit Society

Issued daily except Sundays and Holidays
OWNED BY SLOVENE NATIONAL
BENEFIT SOCIETY

Advertising rates on application

Subscription: United States (except Chi-
cago) and Canada 50 per year; Chicago and
foreign countries, 60.00 per year.

Address:
"PROSVETA"
2687 So. Lawrence Ave., Chicago, Ill.
Telefon Lawrence 4635.

Datum v oklepaju n. pr. (De-
cember 31—16) poleg valnega ima-
na in naslova pomeni, da vam je
tem dnevom potekla naročnina.
Ponovite jo pravočasno, da se vam
ne ustavi list.

Drugi štadij mirovne vojne.

Po dolgem času so zavezniški
odgovorili in v glavnem poveda-
li, kaj hočejo. Oni hočejo nov
zemljevid Evrope, države na pod-
lagi narodnosti, breniti hočejo
Turčijo iz Evrope, svobodno Bel-
gijo, Srbijo, Crnogoro in Rumuni-
jo, "osvoboditev" mnogih "naro-
dov izpod Avstrije itd.

Ne bomo se spuščali v karakter
teh zahtev, dali so dobre ali sla-
be, opravljene ali neopravljene —
pač pa le konstatiramo, da so za-
vezniški dali v javnost maksimalne
pogoje in to je tisti point, ki nad-
kriljuje Nemčijo in njene zavezni-
ce. Nemčija še ni dala pogojev
na tak diplomatičen način; ona
pravi, da jih bo dala takrat, kadar
se vsedejo zastopniki k mirovne-
mu pogajanju. Namiguje se sicer,
da je Nemčija morda že dala svo-
je pogoje Wilsonu na tajnem; to
je lahko res in ni. Fakt pa je, da
so zavezniški prehiteli Nemčijo na
tisti poti, katero je začel Wil-
son. On je hotel vedeti, zakaj da
se tepejo in zdaj ve, zakaj se te-
pejo zavezniški, ne ve se pa, dali
ve ali ne, zakaj se tepe Nemčija s
svojimi zaveznicami.

Obenem je Nemčija poslala ne-
kak indirektni odgovor na odklo-
nitev mirovne ponudbe. Odgovor
je naslovljen na neutralne drža-
ve. Značilno je, da je prišla nem-
ška nota ravno tisti dan kakor
zavezniška — in v nečem sta si o-
be noti enaki: v obeh notah se
namreč izmenjavajo očitki. Ang-
leži in nemški zavezniški očita-
jo drugi drugim, kaj da so vse
zakrivilili in kakšne lopovščine so
doprinesli. Bodimo pošten in pri-
znajmo, da govorita obe strani —
resnice! Kadar se snideta dva
lumparja, tedaj se gotovo ne la-
žeta.

Nemčija meče Angliji pod
nos potlačene burske republike,
zatriranje Ireev, nasilnosti napram
Grški in očita Rusiji zločinstva,
ki so bila izvršena nad nji podlož-
nimi narodi. To je resnica! Ves
svet ve, zakaj je propadla burska
republika v južni Afriki in kaj so
tam počeli Angleži, oziroma
angleška vlada. Vse svet ve, ka-
ko je zatirala barbarska ruska
vlada Fince in tudi svoje lastno
ljudstvo, ki se je borilo za poli-
tično svobodo. Ves svet vidi, kaj
se danes godi z Grško.

Na drugi strani očitaajo zavezni-
ki Nemčiji in njenim zaveznicam
krčenje mednarodnih povelj in
grozodejstva v Belgiji, Armeniji,
Srbiji, barbarski način bojevanja
z zepelin, submarinkami itd.
To je resnica! Ves svet ve, kaj se
je zgodilo z Belgijo in Srbijo;
ves svet ve za masakerje v Arme-
niji in Siriji; ves svet ve za po-
top Lusitanije in za zračne napa-
de na odprta mesta.

Resnica je, da so krivi prvi in
drugi. Katera monarchistična-kapi-
talistična vlada je pa bila še po-
štena in pravična? In kdo more
reči, da ne bi bila Nemčija delala
ravno tako z Buri, Irei in Irki
kakor je delala in še dela Angli-
ja, če bi bila na njenem mestu?
In kdo more jamčiti, da ne bi za-
vezniški ravno tako počeli v Belgi-

ji, na morju in v zraku, ako bi bi-
la Nemčija na britiških otokih in
če bi oni imeli submarinke in ze-
ppeline?

Neumnost je delati razliko med
vladami, kar se tiče nasilnosti in
bestialnosti napram podložnim
narodom. In največja smešnost je,
če si v vojno zapletene vlade zdaj
naštevajo grehe, za katere vemo,
da jim ima vsaka med njimi po
desetindevedeset velikih košev.

Ampak to je tista bolezen, ki o-
značuje otročjost človeštva v splo-
šnem; tudi državniki so radi ve-
liki otroci. Vojna za mir pa s tem
prehaja v drugi štadij. Voditelji
evropskega klanja so se zdaj men-
da izkričali, kar so imeli drug dru-
gemu grdega povedati in slediti
mora čas, ko bodo govorili o bo-
dočnosti, namreč o grehih, ki jih
mislijo delati v bodoče. Ententa se
je oglasila prva in povedala, kaj
misli s to vojno. Zdaj je na vrsti
Nemčija. Smatramo, da je pot za
mir še vedno odprta.

Skrajna hudobnost.

Neki primitivni listič s imenom
"Ave Marija," ki izhaja zato, da
dela neumne ljudi še bolj neum-
nim, je pred nekaj dnevi prinesel
sledenotico:

Zopet jedem: Andrej Dernovšek, 21
let star, član S. N. P. J., je vstrelil 14
letno deklico Stefanijo Jaklič. Zadel
jo je v srce ter nato nameril revolver
sebi na senec in obeljal mrtev sraven
nje. Zalezoval je ubogega otroka, to-
da dekletce je bilo bolj pošteno kot on
in zato je sirota vstrelil. Sv. pismo
pravi: "Plačilo za greh je smrt," pa
naši rdečkarji pravijo, da je sv. pismo
humbog. Ali je to res? — Nevarni
Dernovšek, kaj pravi tvoj greh na to?

Ne bi se zmenili, kaj klobasari
ta listič, kakor se nismo doslej,
toda motivacija, s katero je obelo-
čanjene omenjena notica, je le
prenesramna in prehudobna, da bi
jo preželi. Pater Zakrajšek, ki je
prepisal navedeno vest, ni namreč
pozabil povdariti, da je bil nesreč-
ni Andrej Dernovšek član S. N. P.
J. Ker je tudi znano, da pater
Zakrajšek pohrusta za zajutrek,
kosilo in večerjo po dva socialisti,
ki se seveda spravil omenjeno vest
tudi v zvezo s socialisti. Čitatelji
njegovega lističa, ki vse sveto vr-
jamejo, so zdaj prepričani, da je
S. N. P. J. s socialistično stranko
vred odgovorna za Dernovškov
zločin. To je bil Zakrajškov nam-
en, ker drugače bi ne bil priob-
čil notice s svojo podlo pripombo.
Umori in samomori se vrše vsak
dan v Ameriki; dnevno časopisje
nepretrgoma piše o tem. Toda pa-
ter Zakrajšek gre preko tih umor-
ov, če se pa tupatam pripeti enak
slučaj med Slovenci, tedaj ima naš
pater posebno alast, da ga obesi na
pleča svojim načelnim nasprotni-
kom.

Kolikor je nam znano, ni bil
Dernovšek noben socialist — pa
če bi tudi bil, ne izpremeni čisto
nič na stvari. Socialistična stran-
ka kakor tudi Slovenska narodna
podporna jednota ni odgovorna za
dejanja posameznikov v svojem
članstvu. Po pravilih naše jednote
je izključen vsak član, če le prvi
položji na svoja brata ali koga
drugega. Umori in samomori se
dogajajo tudi med katoličani in
državne kaznilnice po vsi Ameriki
so polne morilcev, ki so katoliške,
luteranske, židovske in kdove
kakšne še vere — in po logiki pa-
tra Zakrajška so torej njihove ve-
re odgovorne za dejanja teh zlo-
čincev, ali ne? Zločin katoliškega
duhovna Schmidta v New Yorku,
kateri je umoril svojo ljubico in
njeno truplo razsekal na kose ter
jih znosil v reko, za kar je bil
usmrčen na električnem stolu, še
ni pozabljen. Po logiki patra Za-
krajška je torej katoliške cerkev
odgovorna za Schmidtov zločin,
ali ne? Policijski lajtntant Becker
v New Yorku, kateri je bil do
zadnje minute vnet katoličan, je
tudi umrl na električnem stolu za-
radi umora in po logiki patra Za-
krajška je tudi Beckerjev zločin
na plečih katoliške cerkve, ali ne?
Slovenski duhoven Tomažin je
zadnji jesen izvršil samomor v
Chicago s skokom iz šestega nad-
stropja na ulico in kanonik Drozd
v Pragi je pred leti prispeval
osem milijonov kron. Lahko bi na-
šteli še več — stotine in stotine
podobnih slučajev, ampak to je
dovolj.

Zdaj pa vprašamo patra Za-
krajška, ali so tudi ti ljudje re-
li, da je sv. pismo humbog? Ako
ne, zakaj so potem umrli kot zlo-
činci in samomorileci?

Ako bi mi bili tako hudobni,
tedaj bi rekli, da so vsi katoliča-
ni taki in da so zato taki, ker so

HUT CONSTRUCTED OF SKIS BY AUSTRIAN SOLDIERS IN CARPATHIANS.

Photo by American Press Association.

Avstrijski vojski v Karpatih delajo šotor.

pripadniki katoliške cerkve. Toda
mi še nismo rekli tega niti ne re-
demo, kajti vemo, da so ljudje
predvsem ljudje in da so v vsa-
kem sloju in vsaki organizaciji do-
bijo posamezniki, ki ne morejo v
danih momentih kontrolirati svo-
jih prirojenih slabosti, a v mno-
gih slučajih pride pritisk tudi od
znotraj — ekonomske razmere, za-
mere posameznik nikakor ni od-
govoren — in prinese tragedijo.

Pater Kazimir je zopet pokazal,
kako podla in nizkotna so njego-
va bojovna ardestva. Ni čuda po-
tem, da ne more izhajati niti s
svojimi duhovnimi tovariši.

DOPISI.

Chisholm, Minn. — Članom dru-
štva Radniška Straža, šte. 273 S.
N. P. J. naznanjam, da se prihod-
nja društvena seja vrši zvečer 17.
januarja v Jos. Mavrinovih pro-
storih, 200 So. Third Ave. Vljudno
vabim člane, da se te seje vdele-
žijo polnočestvilno.
Bratski pozdrav!
Jos. Mavrin, tajnik.

Buhl, Minn. — Rojakom v Buhl
in okolici naznanjam, da smo tu-
kak ustanovili novo društvo in is-
to pridružili S. N. P. J. pod šte-
vilko 314. Seje se vršijo v nede-
ljo po petnajstem vsakega mese-
ca, popoldne ob dveh pri B. Ro-
zmaru. Vsak tukajšnji rojak ima
priliko se zavarovati pri največji
slov. podporni organizaciji. Opo-
zarjam tudi člane S. N. P. J., ki
so oddaljeni od svojih društev, pa
blizu našega, da se nam pridru-
žijo s prestopnimi listi. Tajnik:
Marko Peshel, Box 394, Buhl,
Minn.

Terre Haute, Ind. — V noči na
12. januarja je požar napravil za
sto tisoč dolarjev škodo. Ognje-
gasec John J. Roland je padel z
višine 140 čevljev in obeljal na
mestu mrtev. Star je bil okoli 40
let; zapuščal vdovo in dva otroka.
Vzrok nesreče so bile zmazle lest-
vice.

Cliff Mine, Pa. — Dne 1. janua-
rja iztrgala je neizproсна smrt
iz naše srede rojakinjo in sestro
Mary Janežič. Bolehala je še dalje
čas in zdaj jo je smrt rešila tip-
ljenja. Pokopali smo jo dne 3. ja-
nuarja na pokopališču v Imperial,
Pa. Društvo "Slavček," šte. 145
S. N. P. J. ji je položilo na krito
lep venec in jo tudi spremilo na
njeni zadnji poti. Krasen venec
darovalo ji je tudi društvo — (i-
me nečitljivo). Zapuščala žalujoče-
ga soproga in več sorodnikov.

Kar se delavskih razmer tiče,
niso kaj prida. Večina delavcev
ne zasluži toliko, da bi se pošteno
preživeli. Mnogo delavcev se po-
da v rov in ker nimajo svojih pro-
storov, morajo iskati tovariše, s
katerimi potem skupaj delajo. A-
ko ne dobijo tovariša, ki ima pro-
stor, morajo pa domov. Vzrok, da
je mnogo delavcev brez prostorov
je ta, ker jih je dosti voda zalila
(prostorov namreč). Večkrat se
pripeti, da pride delavec na delo,

pa mu poslovedja pove, da je nje-
gov prostor zalila voda in da naj
gre po svoje orodje. Pripeti se
pri taki priliki večkrat, da leze
delavec po svojo ropotijo kar v
Adamovi obleki, da si ne zmoči
obleke in prehladi domov, gredeč.
Bolezen nakopati si je lahko, od-
praviti jo je pa težje.

Pozdrav vsem zavednim delav-
cem širom Amerike, Prosveti pa
mnogo naročnikov.

J. B., poročevalec.

Širom Amerike.

ODŠKODNINSKA TOŽBA ZA
\$5,000, KER SE HIŠA NE DA
SEGRETI.

Pittsburgh, Pa., 14. januarja. —
Paul H. Bradley je uležil tožbo
proti C. F. Sarverju in Myrtle
Sarverju za \$5,000 odškodnine, na
katere izid bo čakalo z zaniman-
jem na tisoče ljudi, ki morajo
stanovati v tujih hišah.

Paul H. Bradley trdi, da se hi-
ša, ki jo ima od omenjene zakon-
ske dvojice v najemu ne da se se-
greti. Poskušal je segreti sobe na
vse načine, a toplomer ni nikdar
kazal več kot 56 stopinj nad ničlo.
Posledica tega je bila, da se je
njegova žena hudobno prehladila in
trpela sta oba vsled mraza.

Bradley trdi, ko je najel hišo v
najem skozi Allegheny Real State
kompanijo, da so mu jo opisali,
da se da dobro segreti, ker je o-
premljena s sistemom vode. Deja-
li so mu, da je hiša v dobrem stan-
ju. Ko se je preselil vanjo, je od-
kril, da je opremljena s sistemom
gorkega zraka in da je naprava
pokvarjena. Prosil je hišnega po-
sestnika, gla izvrši potrebne po-
pravke, a vsi prigovori so bili za-
stojni.

VOJNA NESE MESARSKIM KRALJEM.

Chicago, Ill., 14. januarja. —
Fiskalno leto za mesarsko tvrdko
Swift & Co. je nehalo dne 30. sep-
tembra 1916. Razume se, da se pri
takih velikih tvrdkah, pri katerih
gre kupčija v milijone, ne prera-
čuni dobitka in gubitka v par u-
rah kot pri delaveih, ki garajo za
mesarske kralje. Tako šele sedaj
naznanjajo, kako velik dobiček je
imela tvrdka v zadnjem fiskal-
nem letu.

Dobiček je enak 28.62 odstot-
kom na \$75,000,000.

V letu 1915 je imela tvrdka
\$14,087,500 dobička, v letu 1914
\$9,450,000, v letu 1913 \$9,250,000.
Če primerjamo dobiček — iz leta
1914 z dobičkom v letu 1916, se
prepričamo, da se je dobiček po-
dvoji. Dobiček znaša \$21,465,000.

Ni čudo, če so mesarski kralji
nasprotniki socializma!

STARA POSTAVA JE PRIPRA- VILA VOZNIKA OB ODŠKO- DNINO.

Kansas City, Kans., 14. jan. —
Stara postava, ki je spala spanje
pravičnega pod staro, pozabljeno
šaro, je povzročila, da je sodnik
H. J. Fisher zbrisal tožbo vozni-

ka W. E. Whita za \$5,000 odškod-
nine na sodniškem koledarju.

White je vložil za odškodnino,
ker je dobil poškodbe ko je z vo-
zom padel skozi most na 19. cesti
in Farrov ulici na kansaški str-
ni.

Star zakon pravi, da mora voz-
nik preje preizkusiti most, če vo-
di čez težak voz. Položiti mo-
ra deske pod kolesa. Tega White
seveda ni storil in sodnik je zavr-
gel tožbo.

OBLASTI SO NA STRANI KA- PITALISTOV.

Virginia, Minn., 14. januarja. —
Komaj so izvedeli, da so stavkar-
ji na stavkovni straži v bližini to-
varne Virginia & Rainy Lake dru-
žbe, takoj je bilo odposlanih 18
deputijev, ki so razgnali stavkov-
ne straže.

Serif je odposlal šest deputijev
v naselišče Erickson & Long v
Cloquetu, ki se nahaja nekaj milj
južno od Eveletha, ko so izvede-
li, da so prišli tje šumarski de-
lavci, da organizirajo svoje tova-
riše. Organizatorji so se seveda
umaknili pred oboroženo silo.

Nadalje poročajo, da je šerif
pripravljen poslati deputije v vsa-
ko šumarsko naselišče, kjerkoli
se hoče organizirati šumarske de-
lavec.

Ljudje, ki tako nastopajo proti
koalicijskemu pravu, ki je zajam-
čeno v ustavi, so tako predrzni,
da izjavljajo, da se njih ravnanje
zлага z zakoni. Naj pokažejo za-
kon, ki prepoveduje delavcem or-
ganizacijo in strinjamo se z njimi,
da se ravna po zakonih. Tega ne
morejo storiti, ker ni take posta-
ve! Zategadelj pa sodijo ti čuva-
ji zakona z njihovimi šefi v ječo
radi kršenja pdstav.

DRUŽINSKA DRAMA.

Gredey, Col., 14. januarja. —
Ko se je zvečer vrnil farmar E-
verett Crozier domov upehan od
dela, je našel svojih pet otrok u-
streljenih, poleg njih je pa ležala
njegova žena v nezvesti in s
samokresom v roki.

Ko se je Crozier bližal svojemu
domu, je srečal dr. Allena, ki ga
je vprašal, kdo ga je klical. Cro-
zier mu je odgovoril, da ni nihče
bolan. Ko sta vstopila v hišo, sta
našla štiri otroke ležati na poste-
lji, dete pa v zibelki.

Na mizi je ležala nota, ki obto-
žuje Crozierja nezvestobe.

Sosedje so preiskali vso okolico
in našli so v jarku eno miljo proč
od Crozierjevega doma umirajočo
ženo. Mrliški oglednik naznanja,
da uvede strogo preiskavo, da ta-
ko odkrije vzroke za tragedijo.

ALI OBSTOJI TRUST ZA GA- ZOLIN?

Washington, D. C., 14. jan. —
Zvezna obrtna komisija je imela
nalogo, da pronajde, če obstoji
trust za gazolin. Komisija je šla
na delo in zdaj v svojem poročilu
navaja, da se oljni družbi Fexaco
in Gulf ravnata po Standard Oil
družbi, vendar pa preiskava ni

mogla dognati, če med njimi ob-
stoji akuten dogovor.

Poročilo le toliko navaja, da je
družba "Magnolia" v zvezi s
Standard Oil družbo, glede drugih
družb se pa ne more dognati, če
so v medsebojni zvezi.

Pravijo, da je preiskava prepra-
čila podražanje gazolina za deset
centov pri galoni. To navaja ko-
misija tudi v svojem poročilu.

Če je stvar taka, potem je ven-
dar jasen dokaz, da so oljne druž-
be v medsebojni zvezi, da spora-
zumno povikujejo cene in da ni
med njimi konkurence. Seveda ni
so vodje oljnih družb tako neum-
ni, da bodo mogoče v tem oziru
delali pismene pogodbe pred ja-
nim notarjem, da dajejo sami ob-
lastim dokaze v roke, da lahko
proti njim nastopijo sodnijsko.
Za povišanje in znižanje cen za-
dostuje beseda in sicer beseda iz-
rečena po telefonu, ki ni nikjer za-
pisana in se ne da dokazati, da
je bila izrečena.

PERSHING ODIDE KMALU IZ MEHIKE.

Washington, 14. jan. — Pershing-
ova ekspedicija zapusti Mehiko
v kratkem času. To je zdaj goto-
va stvar. Povelje za odhod ameri-
ških čet je že odposlano zapove-
dnikom armade na meji in morda
se prično pomikati čete čez mejo
že v par dneh. Amerikanci, ki so
zainteresirani v rudniških in oljne
vrelce v severni Mehiki, so dobili
zaupna obvestila, da naj spravijo
svoje ljudi čez mejo čimprej mo-
goče.

Odhodu Pershinga iz Mehike bo
sledil odpoklic milice iz obmejnih
krajev. Domneva se, da bodo vse
ameriške čete doma že pred mar-
cem.

Slovenske vesti.

Chicago, Ill. — Maškeradna ve-
selica društva "Slovenije," št. 4
Č. S. B. P. J., ki se je vršila v
Narodni dvorani zadnjo soboto
zvečer, je privabila precej obin-
stva, ki se je zabavalo ob navzo-
čnosti mnogih mask pozno v noč.
Zabava je bila dobra. Prvo darilo
med ženskami je dobila sest. Mary
Udovič, ki je predstavljala ledeno
smrt s koso z napisom: "Evropska
civilizacija". Med moškimi maska-
mi je odnesel prvo darilo Anton
Duller predstavljajoč ubogega ev-
ropskega vojaka pod veliko buta-
ro križev in težav. Dobra maski-
rana skupina je bila tudi "Belo-
kranjska svatba", ki je tudi dobi-
la dva darila. Bilo je več zanimi-
vih mask, toda skupina "ropar-
jev", ki so nosili napis: "Slove-
nian's West Side Safe Blowers",
bi bila lahko izostala, kajti delala
ni nobene časti. Sreča, da to niso
bili Slovenci.

Prihodnja maškeradna veselica
se vrši dne 3. februarja in priredi
jo žensko društvo Nada, št. 102 S.
N. P. J. v ravno tisti dvorani.

Listnica za informacije.

(Odgovori na vprašanja).

Frank Lipar, Sartell, Minn.:
Pred vojno je bilo tako, da niso
mogli nič rezervistu z nedovrše-
nimi orožnimi vajami, ako je šel
v Ameriko s potnim listom in če
se je potem vrnil kot ameriški držav-
ljan z ameriškim potnim listom
na obisk. Drugače je pa bilo, če
je šel rezervist brez potnega li-
sta, to je da je ušel; takega so po-
tem ob povratku držali za dezerte-
rja in ameriško državljanstvo
mu ni nič pomagalo. Avstrijski
podložnik, ki biva deset let v tu-
jni, preneha biti državljan v Av-
striji in če se potem vrne kot ame-
riški državljan v stari kraj na o-
bisk in ako zna izrabiti ta zakon
ter se obenem prijavi najbližnje-
mu ameriškemu konzulu, mu ne
morejo nič, čeprav je morda vo-
jaški dezertar. — Ali vprašanje
je, kako bo po vojni. Mogoče se
vse izpremeni. Dokler pa traja
vojna, je sploh nemogoče iti v sta-
ri kraj. V tem oziru je vsak na-
svet zelo kočljiv.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

I. A., Whitnep, Pa. — Dopis je
bil priobčen v 7. številki Prosvete,
dne 9. januarja. Brat upravi-
telj je tudi prejel naročnino in
list ste gotovo že dobili. — Poz-
drav!

Nabirajte naročnike za dnevnik
"Prosveta"!

Evropska vojna in vesti iz inozemstva.

(Nadaljevanje iz prejšnjega)

Belgijo, in Loren in več pruskim provincij, da ponižajo in razkoro avstro-ogrsko monarhijo in turčijo ter da razmesarijo Bolgarsko. Sprito takih ciljev je najavnost presenetljivo, da sovražniki zahtevajo še odškodnino, poročilo in jamstvo.

Naši nasprotniki imenujejo mirovni predlog štirih (nemških) zaveznikov vojni manever. Nemčija s svojimi zaveznicami vred protestirajo najodločnejše proti javljanju njenih motivov, ki so bili dovolj jasno povedani. Nemški zavezniki so bili prepričani, da mnogo mir, ki bi bil pravičen zadovoljiv za vse vojskovoale; mir bi se mogel doseči nemoma z izmenjavanjem mnenj in da bi odpadla vsaka odgovornost za nadaljevanje krvolotij.

Nemški zavezniki so bili tudi prijavljeni objaviti svoje mirovne pogoje čim se začne mirovno pogajanje in to menda dovolj dokazuje, da so imeli odkritosrčne namene. Naši sovražniki, ki so imeli predlog v svojih rokah, se niso hoteli pogledati vanj niti so dali protipredloga; namesto tega so izjavili, da je mir nemogoče toliko časa, dokler jim ni zagotovljeno povračilo kršnih svobod in dokler ni priznana celotna narodnost in svoboda občanov malih držav. Dokler ima pred očmi usodo irskega naroda, uničeno svobodo in neodvisnost burške republike, ugrabljeno severne Afrike po Angležih, francoskih in Italijanih, zatiranje njihovih narodov pod Rusijo kakor tudi nasilno postopanje z Grško, ni v zgodovini brez primere, da časa bo svet težko verjel v odkritost zavezniških zahtev.

Zavezne države tudi nimajo nobene pravice pritoževati se za neobjavljene kršitve mednarodnih prav po nemških zavezniških, ki že od začetka vojne teptajo svobodo in pogodbe, na katerih temelji pravičnost. Anglija je takoj prvih tednih vojne pogazila londonsko izjavo (Declarations of London), katero so priznavali njene lastni delegati kot pravovredni zakon med državami; dalje ob času vojne Anglija pogazila londonsko izjavo na najslabši način, samo da je mogla voditi nadaljnje in protipostavno bojevanje na morju.

Boj za izstradanje Nemčije in rusike Anglije na interese nevarnih držav ni nič manj skandaloznejše v konfliktu z mednarodnimi postavitmi kot je pa s principu humanitete. Ravnotako protipostavno in v nasprotju z načeli civilizacije je dobava zamorjenih čet v Evropo in raztegnute vojne v Afriko, kar se je zgodilo proti obstoječim pogodbam in kar grožnja prestiža bele rase v Afriki. Barbarsko postopanje z ujetniki, posebno v Afriki in Rusiji, deportiranje civilnega prebivalstva iz Prusije, Alzacije-Lorena, Italije in Bukovine so nadaljnji dokazi, kako naši nasprotniki spojujejo načela pravičnosti in civilizacije.

Na koncu svoje note z dne 30. decembra se sklicujejo zavezniki na posebej na položaj v Belgiji. Nemška vlada ne more priznati, da je belgijska vlada vselej vršila neodvisnost, ki so bile naložene na njej. Belgija pod vplivom Anglije in škala podpore v militarističnem smislu od Anglije in Francije in s tem je kršila duh, s katerim si je jamejala za svojo neodvisnost in neutralnost. Cesarstva pa je dvakrat izjavila belgijski vladi, da ne prihaja Nemčija na njeno ozemlje kot sovražnik in da prosila, da naj očuva svojo državo pred grozotami vojne. V tem smislu je nemška cesarska vlada napadla Belgijo popolno nedotakljivost njene neodvisnosti in odškodnino za vsako škodo, ki nastane v sled prehoda nemških čet.

Znana je, da je kraljeva angleška vlada že leta 1887 sklenila, da ne bo protišla prehodu čez Belgijo v takih razmerah. Belgijanska vlada je pa ponovno odklonila ponudbo cesarske nemške vlade. V sled tega pade vsa odgovornost na usodo, ki je zadela Belgijo, na belgijsko vlado in na tiste države, ki so jo privedle do tega. Obdolžitve glede na vojskovanje Nemcev v Belgiji in naredbe, ki so bile izvršene v Belgiji v interesu militaristične varnosti, je ce-

sarske vlada že večkrat zavrnila kot neresulčne. In cesarska vlada ponovno in energično protestira proti tem obdolžitvam.

Nemčija je s svojimi zaveznicami storila pošten poskus, da konča vojno in odpre pot do sporazuma med vojskovoale. Cesarstva vlada opozarja na dejstvo, da je zavzelo odločilo naših sovražnikov, da li se podamo na pot do mirovnega pogajanja ali ne. Sovražne vlade so na odklonile korak na to pot in oni so zdaj odgovorni za vse krvolote, ki se bo nadaljevalo.

Stiri (nemški) zavezniki bodo seveda nadaljevali vojno v trdnem zaupanju v pravico, dokler ne bo dosežen mir, ki jim bo jamčil čast, obstanek in svobodo razvoja, ki daje vsem državam na evropskem kontinentu blagoslov kooperacije v vzajemni naklonjenosti in v enakih pravicah, in ki zagotavlja skupno delo za reševanje velikih problemov civilizacije.

Avstrijska nota.

Avstrijska vlada je istočasno izročila poslanikom neutralnih držav in tudi papežu noto, ki je enaka nemški. Izjema je le v odstavku, kjer je navedeno razmerje med Avstrijo in Srbijo pred vojno. Dotični odstavek avstrijske note se glasi:

„Za leta poprej, preden je Avstro-Ogrska izročila svoj ultimatum Srbiji, je imela monarhija dovolj dokazov o svojem potrpljenju napram vedno naraščajočim sovražnostim, agresivnim svrhom in intrigam Srbije, dokler ni bilo z notoričnim umorom v Sarajevu konec potrpežljivosti.“

Dalje je v avstrijski noti še eden odstavek, ki se glasi drugače kakor sledi:

„Vprašanje, na kateri strani je militaristični položaj močnejši in ugodnejši, zanjno prepuščamo svetu, da sodi. Stiri centralne sile imajo zdaj pred očmi, da so cilji njihove obrambne vojne doseženi, medtem ko njihovi sovražniki gredo dalje in dalje od vresničenja svojih načrtov. Sovražnik postopa samopojno, če pravi, da je naš mirovni predlog brez pomena še preden se je začelo mirovno pogajanje in še preden so znani naši pogoji.“

Pred Bogom in človeštvom odklanjamo vsako odgovornost za nadaljevanje vojne.

Vojni položaj.

Berlin in Petrograd poročata o vsehah na rumenski fronti. — Angleži so dobili nekaj osamljen ob Anore. — Trst zopet bombardiran iz zraka. — Rusi potopili 40 turških jadernic. — Uradna poročila.

Berlin, 14. jan. — Severno od reke Slanik so nemške čete izvajale nove pozicije in ujele 170 mož ter vplenile sedem strojnih pušk, sedem minometov in mnogo drugega materiala. Sovražni napadi na obeh straneh doline Oltus so bili odbiti z velikimi izgubami sovražnika. Pri izlivu reke Buzeu v Seret so Bolgari okupirali samostan, ki je bil še v rokah Rusov. Severozapadno od Braila so turške čete okupirale mesto Mihalea; 400 mož ruske garnizije je bilo ujetih, drugi pa, ki so mislili uiti, so utonili v reki Seret. Deset strojnih pušk je bilo vpljenjenih. Drugod je gosta megla pokrivala bojišča.

Petrograd, 14. jan. — Sovražnik je večer osvojil eno naših višin severno od reke Slanik. Nemški napadi na hrib južno od Oltus so bili odbiti. Rumunski so napadli sovražnika zapadno od Monestara. Kaehipula ob reki Kazini in po vročem boju so vrgli sovražnika nazaj in okupirali njegove zakope. Rumunski so vplenili tri strojne puške.

Severna fronta: Južno od jezera Babit v okoliših Rige so Nemci napadli v gosti megli v masah iztočno od vasi Kalnzem; napad je bil dočela odbiti. Trinajst nemških eroplanov je metalo bombe na postajo in mesto Radzilev. Naši eroplani so pa kljub sovražnemu ognju iz tal bombardirali baterije blizu Kruklava, istočno od Zoloveva.

Berlin, 14. jan. — Prodiranje sovražnika iztočno od Černe proti Stravini na macedonski fronti je bilo ustavljeno.

Pariz, 14. jan. — Dan je potekel mirno na vsi fronti. Topniški boji so trajali nekaj časa v Belgiji, južno od Somme, v Lorenu in Vogezih. Nemški bombardirali so

bili aktivni pri Dixmude in Het-Sasu.

London, 14. jan. — Sovražnik je večerjal blit v naše stlačno pozicijo severozapadno od Serre, to da naši oddelki so ga vrgli nazaj in reokupirali pozicijo. Lokalni spopadi so se vršili na raznih krajih fronte, ki so končali uspešno za nas in naša artilerija je efektivno bombardirala nemške pozicije severno do Somme in južno od Neuve Cahapelle.

Berlin, 14. jan. — Severno od reke Anere so Angleži danes izvršili nove napade proti Serre. Bili so večidel odbiti in samo na enem kraju so pridobili nekaj tal. Glavna pozicija je v naših rokah.

Dunaj, 14. jan. — Škvadron naših eroplanov je 12. januarja uspešno bombardiral italijansko eroplansko postajo blizu Belgene, katero smo bili že enkrat prej razdžali, toda Italijani so jo nanovo zgradili.

Rim, 14. jan. — Artilerija je bila večer zelo aktivna na vsi fronti, posebno pa v okrožju Plave in na severnem delu kraške planote. Naše patrolje na Krasu so ujele nekaj Avstrijev in vplenile precej ročnih granat. Naši pomorski eroplani so bombardirali Prosek in utrde Trsta 11. t. m. Eropalani, ki so napravili sovražniku precej škode, so se srečno vrnili kljub protizračnemu ognju. Avstrijski letalci so ravno tisto noč metali bombe na Gardo Cervignano; eden teh je bil zadet in moral se je spustiti na tla na kar je bil ujet.

London, 14. jan. — Iz Petrograda poročajo, da je ruska mornarica obiskala obrežje Anatolije (Male Azije) in potopila štirideset turških ladij na jadra, ki so vozile živež za Carigrad.

Berlin, 14. jan. — (Brezličeno). Bolgarski vojni urad poroča: Sovražni monitorji so bombardirali Tulco na obrežju Dobruže in ruski eroplani so metali bombe na Tulco in mesto Isakiče (ob Donavi). Bombe so usmrtile nekaj žensk in otrok in večje število hiš je bilo porušeno.

PAPEŽ NE BO DELAL ZA MIR.

Pariz, 14. jan. — „Temps“ ima vest iz Rima, da je papež Benedikt odločno sklenil opustiti vsako akcijo od svoje strani z ozirom na mir, ker se boji, da bi taka akcija šla bolj na roke centralnim državam kakor pa zaveznikom. Dalje so izjavili v Vatikanu, da je med versko manifestacijo in molitvijo za mir in diplomatsko akcijo združenih držav in švice velika razlika.

JAPONSKA BO KONTROLIRALA KITAJSKE FINANSE.

Washington, D. C., 14. jan. — Uradno se poroča, da je japonska vlada odredila svojo „Monroedoktrino“ za Kitajsko, kolikor se tiče kitajskih financ. Do zdaj so ameriški in japonski kapitalisti skupaj financirali kitajsko podjetje, ali odsele hoče Japonska sama to delo in že deluje na to, da ameriški kapitalisti umaknejo roke proč.

PARIZ V NEVARNOSTI; SEINE NARABOČA.

Pariz, 14. jan. — Reka Seine ne preneha naraščati in če se ni prenehala. Vsa plovba na reki je ustavljena in položaj je zelo resen.

NEMCI SO VRLI POŠTO V MORJE.

London, 14. jan. — Reuterjeva agencija iz Stockholma poroča: Kapitan švedskega parnika Ingeborg, ki se je vrnil iz Anglije v Gotterburg, pripoveduje, da je nemška submarinka ustavila parnik na Severnem morju in prisilila

la kapitana, da je vrgel v morje vsa pošta iz zavezniških držav. Pošte je bilo 700 žakitev. Poveljnik je zagrozil, da bo odpeljal parnik v Nemčijo, ako se ne izvrši njegov ukaz.

BRITJSKI TRANSPORT POTOPLJEN?

London, 14. jan. — Iz Berlina brez Amsterdam poročajo, da je nemška vlada razglasila: Naša submarinka je 28. decembra potopila angleški transportni parnik v angleškem kanalu. Parnik je imel 8.000 ton in spremljali so ga razruševalci.

Angleška admiraliteta je odgovorila, da je ta vest popolnoma neresnična.

FRANCOZI USTRELILI NEMŠKO ŠPIJONKO?

Berlin, 14. jan. — (Brezličeno). Francoske vojne oblasti so postavile ob zid in ustrelile v Vincennes Francisko Illard, modistino iz Grenoble, ki je mati dveh otrok. Obtožena je bila vohunstva v prid Nemčije.

Vest izvira iz švicarskega vira.

AVSTRJSKI PARLAMENT BO OTVORJEN V MARCU.

Dunaj, 14. jan. — Otvoritev avstrijskega državnega zbora je odložen do sredice marca. Grof Cernin, minister zunanjih zadev, obdržava konferenco z voditelji parlamentarnih strank v svrhu da doseže sporazum s strankami z ozirom na vladni program. Domneva se, da bodo konference prinesle uspeh za vlado. Avstrijska vlada je sklenila izvršiti več izprememb v diplomatskem zastopstvu v tujih državah. Izpremembe se izvrše v Bernu, Haagu, Sofiji in v Kristijaniji.

770 KITAJSKIH PREMOKARJEV POKOPANIH.

Tokijo, 14. jan. — V premogokopu Fukun v Mandžuriji se je pripetila velika eksplozija. V rovu je bilo 900 premogarjev in od teh se je rešilo samo 130; ostali so pokopani.

ZLORABA AMERIŠKE ZASTAVE.

Berlin, 14. jan. — Admiraliteta poroča, da je angleška patroljna ladja potopila nemško submarinko U-41 dne 24. septembra kakih 30 milj od otokov Scilly. Na ladji je vihrala ameriška zastava in ko je kapitan submarinke ukazal, da se mora ladja ustaviti in pokazati listine, so iz zadnje zgrnili topovi in puške. Submarinka je šla na dno in rešil se je edini lajtnant Crompton, kateri je zljad predložil tozadevno poročilo.

BELGIJSKI DELAVCI PROSIJO AMERIŠKE DELAVCE POMOČI.

Belgijski konzul Albert Moulart v Chicagi je večer obelodanil, apel belgijskih delavcev, ki je bil vsekakor sprejet na tajnem zborovanju delavskih organizacij v Belgiji. Belgijski delavci prosijo ameriške tovariše moralne pomoči proti tiranskemu zasluževanju po Nemčiji. Apel se glasi, da so Nemci spravili pol milijona delavcev v Belgiji ob delo in v Nemčiji jih plačujejo po sedem centov in pol na dan.

Apel zaključuje: „Ameriški bratje, ali boste mirno gledali kaj takega? Vi ste zdaj edini na svetu, ki lahko preprečite zasluževanje delavcev v civilizirani državi. Na delo, bratje!“

„PROSVETA“ prinaša opredeljene vesti, namizne slanke in lase poročil vsak dan, so samo ob sredah, Narodni so!

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904

GLAVNI STAN: 2637-59 80. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS

Podporna Jednota

Inkorp. 17. junija 1907 v drž. Illinois

UPRAVNI ODBOR:

Predsednik: John Vogrič, box 290, La Salle, Ill.

I. Podpredsednik: J. Bratkovič, R. F. D. 4, box 86, Girard, Kans.

II. Podpredsednik: Jolaf Kuhelj, 9409 Ewing ave., So. Chicago, Ill.

Tajnik: John Verderbar, 2706 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Blagajnik: Anton J. Terbovec, P. O. Box 1, Cleoro, Ill.

Zapisnikar: John Malek, 4008 W. 51st St., Chicago, Ill.

NADEBNI ODBOR:

José Ambrožič, 351 box, Canonsburg, Pa.

Paul Berger, 741-1st St., La Salle, Ill.

F. S. Tauchar, 674 Ahsay Ave., Rock Springs, Wyo.

POBOTNI ODBOR:

Anton Hrast, 811-95th Ave., New Duluth, Minn.

José Radilek, 679 box, Smithson, Pa.

Rudolf Pietersek, 436 box, Bridgeville, Pa.

UREDNIK "PROSVETA":

Jože Zavertnik.

VEHOVNI ZDRAVNIK:

F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

VER DENARNE ZADEVE IN STVARI, ki se tičejo gl. upravnega odbora in S. N. P. J. naj se pošljajo na naslov:

TAJNISTVO S. N. P. J., 2637-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

PRITOŽBE GLEDJE GENERALNEGA POSLOVANJA se pošljajo na naslov:

JOSE AMBROŽIČ, Box 351, Canonsburg, Pa.

ZADEVE PREPRIČLIVE VERNIK, ki sta jih rešili prva in druga stanica, se pošljajo na naslov:

ANTON HRAST, 811-95th Ave., New Duluth, Minn.

VSI DOPISI, rasprava, članki, naznanila itd. na "Prosveto" se pošljajo na naslov:

UREDNIŠTVO "PROSVETA", 2637-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Illinois

VSE UPRAVNIŠKE STVARI, naročila, oglaš., se pošljajo na naslov:

"UPRAVNIŠTVO "PROSVETA", 2637-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

V korespondenci s tajnistvom S. N. P. J., uredništvo in upravljalstvo "Prosvete" ne rabite imen uradnikov, marveč napišite naslov, ko je to navedeno, da bo vsaka stvar hitro rešena.

Sejo glavnega upravnega odbora se vršijo vsake prve srede in tretje četrtke v mesecu. Začetek ob eni uri popoldne.

KAJZER JE UVERJEN, DA JE BOG NA NJEGOVI STRANI.

Amsterdam, 14. jan. — V svojem progosu na nemško ljudstvo pravi zopet nemški cesar: „Naši sovražniki so vrgli od sebe masko in priznavajo, da stretnijo po osvajanju, uničenju Nemčije in zasluževanju Evrope, toda nikdar ne dosežejo tega. Planeta naša in sveta jeza mora obyladati vsakega Nemea in pódvojiti naše moči. Bog, ki je zasadil duh svobode v nemških sredi, nam bo dal popolno zmago.“

Priporočam

svoje gostilno v obliki vsem Slovincem in Hrvatom v okolici Youngstown, O. Kadar potujete skozi mesto ali po opravku, se ogledajte pri meni. Imam raznovrstne dobre pijače, sveže pivo brinjevo, alivoevo, visky, smotke itd.

Jožef Oigola, R. 397 Federal St. Youngstown, O.

ROBERT W. LAYER ARCHITECT

118 N. La Salle St., Chicago, ki je izdelal načrt za gl. urad S. N. P. J. se priporoča Slovincem za izdelovanje stavbinakih načrtov.

Tel. Franklin 5601

TEL. NA DOMU AUSTIN 35008

NORTH SIDE STATE BANK

ROCK SPRINGS, WYO.

IMA KAPITALA IN REZERVE \$100,000.00

Je izredno pripravljen in opremljen za poslovanje s SLOVENCMI, HRVATI, SLOVAKI in drugimi SLOVANI.

Mi pošljite denar vašim prijateljem in stare domovince po najnižjih cenah.

Plačujemo 4 odstotne obresti na bančne vloge.

Malo, Konvencionalno in Narodno Institutio.

Pošiljateljem denarja!

Se vedno se lahko denar pošlje v staro domovino po brezličnem brzojavu in potom pošte, toda sprejemamo ga le pod pogojem, da se vzel vojne močje izplača z zamudo.

Denar ne bo v nobenem slučaju izgubljen, ampak nastati zamorejo le zamude.

Po brezličnem brzojavu se zamore poslati le okrogle zneske po sto, na primer 100, 200, 300, 400, 500, 600 in tako dalje do deset tisoč kron. Za brzojavne stroške je najboljšje, da se nam pošlje \$4 za vsak naslov; ako hoda kaj preveč ali premalo, bomo poslali nazaj, oziroma pisali za primanjkljaja.

O ozirom na sedanje razmere, kor se veljava denarja skoraj vsak dan izpremeni, nam je nemogoče za oddane kraje pridobivati natančne cene denarja, ter bomo od zdaj naprej do predica računali krome po ceni, kakor bode naznanjena v listu "Glas Naroda" isti dan, ko nam dope v roke denar, mogoče tudi po nižji ceni, za slučaj, da bi razmere nanesle tako.

Kdor želi, da se izplačilo izvrši po brezličnem brzojavu, naj pripomni na denarni nakaznici "pošlje naj se brzojavno".

TVRDKA FRANK SAKSER,

82 Cortlandt Street, New York.

Prvi slovenski odvetnik v državi Ohio.

JOHN L. MIHELICH
Attorney at Law

902 Engineers Bldg.

Podružnica: 5607 St. Clair Ave. CLEVELAND, O.

Dama s psičkom.

Povest. Spisal Anton Čehov.

(Nadaljevanje)

"Ne, vi me morate poslušati. Prosim vas. Povedala sem vam že, da sem se omožila in šla z možem v S. Saj tudi drugi žive v provinci, zakaj bi pa jaz ne? A meni je postal S. zoprn že po prvem tednu. Pogledam skozi okna, in pred očmi se vzdiguje siv plot, dolg, siv plot — oh, moj Bog! Hodila sem ob devetih spat, in moja edina zanimivost je bila, da bo ob treh popoldne obed, in ob devetih pojdem zopet — spat! Moj mož je morebiti spoštovanja vreden, dober človek, toda on je lakaj! Meni ni znano, kaj tam dela, kako službo ima, vem samo to, da je lakaj. Ko sem ga vzela, sem imela dvajset let; radovednost me je mučila, hrepenela sem po nečem boljšem, saj bo vendar — sem govorila sama sebi — novo življenje. Hotela sem živeti! Živeti in živeti... Radovednost me je pekla... vi tega ne razumete, a zaklinjam se vam pri živem Bogu, jaz se nisem mogla več vladati, z menoj se je nekaj zgodilo, udrži me ni bilo moč, rekla sem možu, da sem bolna, in se odpeljala sem... In tu sem brez prestanka hodila kakor v omoti, kakor brez uma... in tako sem postala sedaj ničvedna, umazana ženska, katero sme vsakdo prezirati."

Gurovu je bilo že dolgočas poslušati. Njega je dražil naivni ton, to kesanje, tako nepričakovano in neumestno, da bi bilo človeku prišlo na misel, da se šali ali da igra ulogo, če bi ne bilo solz v njenih očeh.

"Jaz ne razumem," je rekel tiho, "kaj hočeš..."

Ona je skrila obraz na njegove prsi in se privila k njemu.

"Jaz čutim, da ste vi dober, blag človek," je govorila.

"Ne poznam vas dosti, a ne vem, kako da se mi zdite tako dober, pošten, pameten; vi niste tak kakor vsi, in vi me razumete. Verjemite, verjemite mi, prosim vas... Jaz ljubim pošteno, čisto življenje, a greh mi je ostenjen. — Jaz sama ne vem, kaj delam. Preprosti ljudje pravijo: hudočee me je zmotil. Tudi jaz rečem: zdaj lahko o sebi, da me je zmotil hudočee."

"Dovolj, dovolj..." je mrmral on.

Zrl ji je v zastrašene, preplašene oči, poljuboval jo in ji govoril tiho in laskavo. Polagoma se je nekoliko pomirila, in veselost se je vrnila k njej; začela sta se oba smijati. Potem sta se odpravila z doma.

Na nabrežju ni bilo žive duše, mesto s svojimi cipresami je bilo kakor mrtvo, a morje je še šumelo in se zaganjalo ob bregove. Samotna barka se je metala po valovih, in svetiljka se je dremavo svetlikala na njej.

Nasla sta izvočka in se odpeljala v Areando. "Jaz sem takoj v veži spoznal tvoj priimek: na deski stoji 'von Diederitz,'" je rekel Gurov. "Tvoj mož je Nemeč?"

"Ne, ampak njegov ded je bil menda Nemeč, on pa je pravoslavčen."

V Oreandi sta sedela naklopi, nedaleč od cerkve, gledala na morje in molčala. Jalta je bilo komaj videti skozi jutrnjo meglo, po vrhovih gorskih so nepremično stali beli oblaki. Listje se ni gibalo po drevju, peli so črčki, in enolični, gluhi šumi morja, ki je prihajal od zdalek, je govoril, o večnem spanju, ki nas čaka... Tako je šumelo tam doli, ko še ni bilo tu ni Jalta, ni Areande, sedaj šumi in bo šumelo prav tako ravnodušno in gluho, ko nas ne bo. In v tej stanovitnosti, v popolni ravnodušnosti do življenja in smrti vsakega izmed nas leži morebiti poročstvo naše večne rešitve, neprestanega gibanja na zemlji, neprestane popolnosti. Sedeč poleg mlade ženske, ki je bila v jutranjem svitu videti tako lepa, umirjen in očaran pri prizoru te pravljene okolice — morja, gor, oblakov, širokega neba, je mislil Gurov na to, kako je v resnici, ako človek premisli, na svetu vse lepo, vse razen tega, kar sami mislimo in delamo, kadar pozabljamo na svoje človeško dostojanstvo.

Mimo je prišel nekdo, — menda stražnik — pogledu ju in šel je dalje. Tudi ta podrobnost se mu je zdela tako skrivnostna in lepa. Videlo, se je, kako je prišel parobrod iz Feodosije, obsevan od jutranje zarje, brez luči na krovu.

"Po travi je rosa," je pretrgala Ana Sergejevna molk.

"Da. Čas je, da se vrneva domov!"

Vrnila sta se v mesto.

Potem sta se srečavala vsak dan opoldne na obrežju, skupaj zajtrkovala, kosila, šetala in se navduševala ob morju. Pritoževala se je, da slabo spi, in da ji nemirno bije srce stavila nanj vedno isti vprašanja, vznemirjena zdaj iz ljubosumnosti, zdaj iz strahu, da jo on preneha ceniti. In zgodilo se je pogosto na tratinah ali v vrtu, ko ni bilo nikogar blizu, da jo je nenkrat pritiskal k sebi in jo s čustvenimi poljubi. Polpna brezdele, ti poljubi sredi belega dne, z oziranjem in strahom, da bi kdo ne videl, vročina, vonj od morja in neprestano prihajanje in odhajanje prazničnih, naličanih, sitih ljudi ga je kar prerodilo. Govoril je Ani Sergejevni, kako je lepa, kako očarljiva, bil je nestrpno strasten, ni se oddaljeval od nje ni za korak a ona se je pogosto zanižljala in ga večkrat prosila, naj pove odkritosrečno, da je ne spoštuje, da je ne ljubi, ampak vidi v njej samo ogavnost žensko. Skoraj vsak večer sta se vozila pozneje kam za mesto, v Areando ali k slapu; in izprehodi so bili lepi, vtiški vsakokrat krasni, veličastni. Gurov se je naslajal, dasi je čutil, da mu ti izprehodi niso ni v peto ni v čisto, da so mu čisto nepotrebni, zato ker njegovo življenje ni bilo ni krasno ni veličastno in ni bilo tudi želje, da bi postalo kdaj tako.

Čakala sta, da pride mož. A prišlo je pismo od njega, kateremu je pisal, da ga bole oči, in

prosil ženo, naj se prejkoprej povrne domov. Ana Sergejevna je pričela hiteti.

"To je dobro, da odhajam," je rekla Gurovu. "Uoda. Še malo in zaljubila bi se v vas resno. Vi ste tako dober, tako mil, čudovit, redek človek, v vas se je tako lahko zaljubiti! Toda čemu bi mi bila ljubezen? Uničila bi moje življenje. Ljubiti vas na skrivnem, prikrivati to vsemu svetu — ali ni to strašno?"

Odpeljala se je a konji, in Gurov jo je spremljal. Peljala sta se cel dan. Ko se je uesela v vagon kurirskega vlaka in je bilo dano že drugo znamenje za odhod, je dejala:

"Dajte, da vas še enkrat pogledam... Da vas vidim še enkrat. Da, tako!"

Ona ni jokala, a bila je žalostna, kakor da bi bila bolna, in v obraz je trepetala.

"Misliha bom na vas... spominjala se," je govorila. "Z bogom, srečno! Ne zamerite mi česa. Poslavljala se za vedno, za vedno, ker mi ne treba, da bi se še kdaj videla. Torej, z bogom!"

Vlak je naglo odšel, luči na zadnjem vagonu so skoraj izginile, in čez minuto ni bilo čuti tudi šuma več. Kakor da bi se bilo vse nalašč dogovorilo, da prej pretrga to kratko izposajenje, to brezumje. Stojč pred postajo in zroč v temno daljo, je poslušal Gurov petje črčkov in brnenje telegrafskih žic s takim čuvstvom, kakor da bi se bil pravkar prebudil. In mislil je o tem, da je bil v njegovem življenju vendar še en dogodek, in da se je tudi ta že končal, in ostal je zdaj samo še spomin... Bil je junjen, otožen in občutil je lahek kes, da ta mlada ženska, katere ne bo nikoli več videl, ni bila z njim srečna; on je bil prijazen z njo in pristrčen, a vendar v vsem njegovem vedenju, v njegovem tonu in ljubkanju je bilo čutiti nekaj posmeh, grob ponos srečnega možkega, ki je vrhutega skoraj še enkrat starij. Ves čas ga je imenovala dobrega nenavadnega, vzvišenega; očitno se ji ni zdel takšen, kakršen je bil v resnici. Torej jo je nehoti varal, in bilo mu je neprijetno sedaj.

Tu na postaji je že dihalo po jeseni. Pihal je mrzel veter.

"Čas je tudi meni na sever," se je spomnil Gurov, odhajajoč s postaje. "Čas je!"

III.

Doma v Moskvi je bilo že vse zimsko. V sobah so kurili, in zjutraj, ko so se otroci odpravljali v gimnazijo in pili čaj, je bilo temno, in hiša je prižigala luč. Začel se je mrz. Ko prične padati prvi sneg, prvi dan vožnje na saneh je prijetno videti belo zemljo in bele strehe, diše se mehko, lahko, in v tem času se obude v spominu mlada leta. Stare lipe in breze, bele od ivja, kažejo dobrodušno lice, bliže so srcu nego ciprese in palme, in v njih bližini se že noče človeku misliti na gore in morje.

Gurov je bil moskvič. V Moskvo se je vrnil lepega, mrzlega dne, in ko se je oblekel v kožuh in v tople rokavice ter se izprehodil po Petrovi, ki in ko je v soboto zvečer zaslišal zvonjenje zvonov — izgubil je zanj njegov nedavni izlet in izgubila so mesta, v katerih je bil, svojo privlačno lepoto. Zbavljal je čez Krim, Jalta, Tatarje, ženske in zatirjal, da je v Švici prijetnejše. Polagoma je prišel zopet v moskovsko življenje in začel se je zopet pripraviti z najemniki stanovanj, s hišniki in poljaji. S poželjivostjo je prebiral po tri časopise na dan in govoril potem, da ne čita moskovskih časopisov iz principa. Vleklo ga je že v restavracije, klube, na zabavne večere in obletnice; lahko, brezskrbno občutje in čuvstvo osebne svobode sta izginili, in že mu je laskalo, da prihajajo k njemu znani advokati in igralci, in da v doktorskem klubu karta s profesorjem. Že je mogel pojesti celo porceljo pečenke s kislimi kumaricami, in ko bi Ana Sergejevna videla, kako je hodil iz restavracije zaripljen, mrarčen, nezadovoljen, bi morebiti spoznala, da ni v njem nič vzvišenega in nenavadnega...

Zdelo se mu je, da bo minil mesec, in tudi Ana Sergejevna bo zakrila megla, in samo še redko se mu bo sanjala z omlajlim smehljajem, kakor so se mu sanjale druge. A minil je poln mesec, nastopila je trda zima, pa v spominu je bilo še vse jasno, kakor da bi se bil večer ločil z Ana Sergejevno. In spomini so se razvneli vedno močnejše. Ako so se zaslišali v večerni tišini v njegov kabinet glasovi otrok, izdelujočih naloge, ako je slišal romanco, polifon iz restavracije, ali je zavijal v peči veter, nenkrat mu je vstajalo v spominu vse: ono, kar se je zgodilo na molu, zgodnje jutro z meglico po gorah parobrod iz Feodosije in poljubi. Dolgo je hodil po sobici in se spominjal in nasmihal. In potem so spomini prehajali v sanje, in preteklost se je v domišljiji mešala z onim, kar bo. Ana Sergejevna se mu ni sanjala, ampak jahodila za njim povsod liki senca in mu sledila. Zatisnil je oči in videl jo je kakor živo. In zdela se mu je lepša, mlajša, nežnejša, nego je bila. In sam sebi se je zdel boljše, nego je bil takrat v Jalti. Zvečer ga je gledala iz omare za knjige, iz kamina, iz vogla; silal je njeno dihanje, laskajoči čim njene obleke. Na ulici je spremljal ženske s svojim pogledom in iskal, ali ni katera podobna njej...

In mučila ga je že silna želja, da bi s kom delil svoje spomine. Toda doma ni mogel z nikomur govoriti o svoji ljubezni, a zunaj doma — ni imel nikogar. Tudi z najemniki ne in n ez uradniki v banki. In o čem bi govoril? Ali je mar ljubil takrat? Ali je bilo kaj lepega, poetičnega, ali poučnega, ali vsaj zanimivega v njegovem razmerju do Ana Sergejevne? In če se je pričel sploščen pogovor o ljubezni, o ženskah, je govoril on dolgo; prosil je, naj bi se kaj zapelo, in tudi sam je pel, a nikomur ni prišlo na misel, kaj to pomeni. Samo žena njegova je gihala s svojimi temnimi obrvmi in govorila:

"Tebi, Dimitrij, se prav nič ne poda igrati ulogo žene."

(Dalje prihodnjič.)

Irma.

Spisal Alojzij Poljak.

(Konec.)

"No... midva s Krlom greva torej v trg — in sredi trga srečava veliko družbo. Moja žena je bila seveda zraven; ob njeni strani pa tisti slavni Repopusk... Pa, prosim vas, kaj mene briga tisti gospod Repopusk?! — Kako lepo ime, a?... Povejte mi, gospod Križek, kaj mu hočem? — On me ni varal... Ali ga naj umorim?... Odkril sem se ter se mu predstavil... Moja žena je bila vsa zbeglana... Obrnil sem se k njej in začel: Srečice moje zlato, kako se počutite? Kako si morala kopnети za menoj te dolge, dolge čase! Pticeca moja! Ti ljubica!... Govoril sem sladko, a gledal sem go grozno... In ona je trepetala — pa tudi jaz sem trepetal... In hipoma sem dvignil roko: Na, tu, tu... Tu imaš Repopuska... Čef, čef!... In rečem vama: sredi trga!... Vse polno ljudi!... Haha, gospod Križek... Lepa historija! Se vam ne zdi?... Pa zakaj ne pijete? Za božjo voljo, gospod Križek! Tak krasen slivovec! Znamenit slivovec!"

Vstal sem in mu silil steklenico pod nos. On pa se je branil. Z rokama me je rinil od sebe, a oči so mu skoro spale. Videl sem, da je imel več pijače v sebi nego jaz. Meni so se noge šibile. Zdelo se mi je, da mi bo v naslednji minuti slabo, in v prsih mi je razbijalo, kakor bi imel v tem hipu izvršiti zločin...

Mimo okna so bežale luči, vlak je začel drsati po tiru, in posamezni vzkliki so se slišali od zunaj... Krepak sunek... stali smo.

Jaz sem padel vznak na klop. V tistem trenutku sem bil trezen. Pogledal sem okrog sebe in se tiho nasmešnil. Čutil sem se sam sebi. Za Boga svetega! Kakšna neumnost! — Patent vzamem lahko najo! — Izpod klopuka sem poškilih h Križniku, ki je stal pri oknu, gugajoč se na nestilnih nogah. Roke je tiščal v žepih in s trebihom se je zadel ob okno.

"Vi se peljate še naprej, gospod Križek? — Tako, tako! — Na svidenje torej!... Oprostite mi, jaz sem bil malo siten... Pa saj veste..."

Podal mi je roko in zamomljal nekaj besed. Obraz mu je bil zabuhel in zaspal...

V.

Korakal sem s kolodvora proti domu. Noč je bila temna in hladna. Zavijal sem se v površnik in tupatam sem se nenadoma opotekal. Vsake tri korake se mi je hlepilo...

Spomnil sem se nekega prizora: Z ženo sva sedela pri kosilu. — To je bilo že pred leti, ko še nisva imela otrok. — Okno je bilo odprto na stečaj, in do tal segajoča zastora sta se napenjala in splahnevala. Med njima pa je padel v sobo velik trikotnik solnčne svetlobe, ki je s svojim ostrim koncem segal do srede mize. — Jaz sem sedel oknu nasproti, Irma meni na levo. Srečala je juho... Nenadoma je legla na mizo senca. Na-stolu meni nasproti je stala velika sivolisasta mačka, s prednjima nogama oprta na mizo. Dlačka se je bleščala na solne, in brki so se svetili kokar pajčevina... Moja žena je iztegnila roko in pogladila žival, jaz pa sem zacepetal z nogama... Frrr... Mačka je samo zamjavkala, in Irma jo je še enkrat pobožkala. Tedaj sem se naglo vzpel čez mizo, zagrabil mačko za kožo na hrbtu ter jo zabrusil skozi okno... Žena je prestrašeno zavpila in skočila k oknu. Pa tudi jaz sem se v tistem hipu prestrašil.

"Ah, ubožica! Kako moreš biti tako neumljen!"

"Ali se ji je kaj zgodilo?"

"Padla je na noge in tekla dalje."

Spomnil sem se tega prizora in se nasmešnil: "Vrzi ženo skozi vrata!... Pobere se, obrne in ti pokaže jezik."

Po stopnicah sem si svetil z užigalkami. Na vrhu sem se izpodtaknil in spekel v prst. Moje misli so bile pri Irmi. Obilnil sem si opeklino in za trenutek postal!...

"To bi bila ura!... Ona spi... jaz se po prstih prikradem k postelji... Zk, zk... Niti ganila ne bi..."

Prižgal sem novo užigalko in šel glasnih korakov v spalnico.

Plamenček je slabo razsvetlil sobo in v naslednjem trenutku ugasnil. V prsih me je nekaj zabolelo. Zdelo se mi je, da nisem videl žene na postelji.

Naglo stopim k mizi in prižgem svečo... Res, žene ni bilo. Postelja je bila nedotaknjena, in žene ni kjer.

Mrzel pot mi je stal na čelo. Imel sem občutek, kakor da sem se ravnokar pred velikim zborom surtno blansiral...

Hitim v otroško sobo... Tudi otrok nikjer.

V kuhinji sem slišal dekle. Hotel sem jo poklicati in izpraševati; pa kri mi je buhnila v obraz, in čutil sem, da me je sram pred njo. Kakor omanjen sem taval v jedilnico in odjrl bufet... Poiskal sem steklenico brinjevca in pil...

Drugo jutro sem se oblečen zbudil na postelji. Počutil sem se grozno slabo, in glava me je bolela.

Dekla je pogledala pri vratih, in poklical sem jo v sobo... Povedala mi je, da je šla Irma z otroki k svoji sestri, gospe Moravčevi...

Popoldne sem jo poiskal in pregovoril, da se je vrhla k meni.

"Janko Kersnik, njega delo in doba"

Dragotin Lončar.

(Nadaljevanje.)

Kakor prej za Taaffeja, tako se je Šuklje tudi sedaj izpostavljaval za koalicio, ki je bila izločila iz svojega programa vsa načelna politična vprašanja. Kakor za časa Winklerja, tako je tudi sedaj za časa Heina misli na ustanovitve vladne stranke na Kranjskem. Zopet je prišel navskriž z liberalno stranko, a končno se je odpovedal na vladno željo državnozbornskemu mandatu, ko je bil postal dvorni svetnik (str. 553).

Vsi slovenski poslanci niso bili člani koalicije, nekateri so izstopili iz nje in delali politiko proste roke, med njimi n. pr. dr. Ferjančič, dr. Gregorčič, dr. Gregorec, Nabergoj. Ti secesionisti pa niso načelno nastopali proti svojim tovarišem koalirancem, ampak le taktično (str. 546). "Slovenski Narod" je v smislu Ferjančičevem (str. 545) dajal obojim prav: češ, tisti, ki so izstopili iz Hohenwartovega kluba, so pripravili vlado do tega, da bo onim, ki so ostali v koaliciji, bolj naklonjena, ker bo v strahu, da je ne zapuste še ti. (Slovenski Narod, 30 XII. 1897). Podgovornikov "Slovenski Svet" je šibal tako breznačelno dokazovanje, ki je šlo za podpiranje ali nepodpiranje protislovenskega in protisocialnega sistema. (Slovenski Svet, 1894). Pri tej priliki naj omenjam, da je dr. Prijatelj na podlagi Šukljetevega pisma Kersniku razkril postane, oziroma brezpomembnost one šahove poteze, ki naj bi jo bili ozvržili slovenski koaliranci z resolucijo, da izstopijo iz Hohenwartovega kluba, ako jim vlada do gotovega roka ne da poročila za ugodno rešitev njih narodnih težav v politični upravi, šolstvu in pravosodju. Ta resolucija je bila le Šukljetev koncept, ki se ni nikoli glasovalo o njem in so ga post festum podpisali njegovi tovariši (str. 544—546.)

V teh letih je dobival dr. Mahnič vedno več pristašev, zlasti ga je ščitil ljubljanski knez in škof Misia. Prvi slovenski katoliški shod 1892. leta je bil Mahničovo delo. In sedaj se je začela organizacija v smislu resolucije katoliškega shoda na vseh poljih in pri vseh stanovih. Ogromno delo, ne vedno častno, toda uspešno. Ne vedno častno — in imam v mislih dijaško vohunstvo, ki govori o njem tudi dr. Prijatelj (str. 566). Naj se mi dovoli osebni spomin na to dijaško vohunstvo: pesniku Ketteju in nam drugim je povzročilo šolski karer ter v vedenju red; minderentsprechend wegen ungebuhrlicher Ausserungen, a meni posebej, da je moj katehet s prozornim namenom, dasi brezuspešno, opozoril Kersnika, ki sem mu bil inštruktor njegovih sinov, da sem vstrvstvu in nepravnosti nevaren človek...

Nasproti naraščajočemu gibanju Mahničevcev se liberalci niso mogli povzeti do organizacijskega dela kljub shodu zaupnih mož 1894. leta in dasi jih je k temu vedno vzpodbujal "Slovenski Svet". (Slovenski Svet, 1854, 1895 in 1897). Shod zaupnih mož je na-

stopil proti koaliciji, se izrekel za narodno avtonomijo, za splošno volilno pravico (ne za jednako), za versko šolo in zadružništvo, ni se pa izjavil za zvezo z opozicinalnimi slovenskimi poslanci, zlasti Mladočehi, kakor je to predlagal Podgornik. Temu sta nasprotovala dr. Gregorič in Koblar z verskega stališča. Shodov poročevalac o gospodarskem vprašanju, dr. Triller, se je v načelih popolnoma strinjal z gospodarskim programom krščanskih socialistov, a "Narod" je 1891. leta pisal, da se za krščanski socializem noben resen človek ne zmeni (str. 574, 577). Liberalci so ustanavljali zlasti posojilnice (str. 389—397), za druge zadružne panoge se pa niso menili, posebno so nasprotovali konsumnim društvom. "Slovenski Svet" jih je poučeval, da so konsumna društva sama na sebi nekaj vrednega in da se je treba obratiti le proti njih zlorabi, ne pa proti ideji sami. (Slovenski Svet, 1899).

Šuklje se ni udeležil shoda zaupnih mož, ker je bil namenjen za per koalicio, ki jo je on podpiral. Hotel je, da bi se liberalna stranka tudi v kranjskem deželnem zboru združila z Nemei v smislu koalicijskega sistema, ker "ne gre, da bi na Dunaji bil koaliran s Schweglom, v Ljubljani pa bi se lasala in davila" (str. 547). Reči moramo, da je bila ta taktika dolgedna; toda drugo vprašanje je, ali je bilo načelno potrebno, da so bili Slovenci del koalicije v državnem zboru. Tudi Hein in Schwegel sta iskala zaveznikov v smislu koalicije. Po deželnozbornskih volitvah leta 1895. so postali Nemei je zidek na tehnič; ena izmed slovenskih strank se je morala s njimi združiti, ako je hotela biti v večini. In zgodilo se je, da sta nekdanja Šukljeteva naspratnika Hribar in dr. Tavčar sprejela njegovo zmerno taktiko in se združila z nemško stranko v deželno zbornsko večino z obojestranskimi koncesijami. Posredovalec je bil zopet Kersnik, ki je napravil koncept slovensko-nemške pogodbe, kakor je razvidno iz Prijateljega spisa (str. 583). Pomen slovensko-nemške pogodbe označuje dr. Prijatelj pravilno v tem smislu, da je narodnemu razvoju brezdvomno škodovala; zakaj dala je Nemeem odločujočo moč v roke, ki jim ni šla več (str. 595). Boj se per naraščajoči klerikalizem bi se bil moral voditi z demokratično politiko v smislu splošne in jednake volilne pravice. Predno se je sklenila slovensko-nemška pogodba, je pisal "Slovenski Svet", kakor bi bil že slutil, kaj pride, sledeče: "Konzervativna stranka bo delovala le narod sam pokopati. Uničiti jo more jedino le vztrajno in intenzivno delovanje narodne stranke. Vsak drugi lek ostane neuspešen. Kompromisi s konservativno stranko so izključeni, a kompromisi drugih vrst, kjer bi se vmešaval kak tuj ali celo nemški upliv, bi bili sramotni in bi naznanjali popolno onemoglost narodne stranke. Narodno stranko reši le delo." (Slovenski Svet, 1895).

Pri volitvah v državni zbor po Badenijevi volilni reformi je bil 1897. leta izvoljen na Kranjskem v peti kuriji dr. Jan. Ev. Kerk, oče slovenska krščanskega socializma. Hohenwart je izginil s prvega. Šuklje je sicer postal zopet državni poslanec, da bi bil "vodja napredne slovenske stranke v parlamentu" (str. 561); toda svojo politično ulogo je bil že doigral: želelo sta mu izvila iz rok dr. Kerk in dr. Susteršič, ki je prišel v državni zbor po smrti konservativnega Kluna. Šukljetu tudi to ni nič pomagalo, da se je pozneje odpovedal svobodomiselnstvu in postal deželni glavar kranjski; vaje ni imel več v rokah. Drugi časi, drugi ljudje! Jaz pa ga tu javno pozivljam, naj nam sedaj spiše svo je politične spomine z ono bistromnostjo in odkritostjo, ki diči šu dijo "Pravi vzroki francoske revolucije" (Dunajski Zvon, 1870) in druge njegove zgodovinske spise!

(Konec prihodnjič.)

Knox, Ind., 14. januarja. — 20-letni Conrad Carpenter in 25-letni Frank Bolen, ki sta bila obtožena na manjših grehov, sta pobegnila iz okrajne ječe.

Sledili so njima do močvirja pri Kankakee, kjer se je sled izgubila.

Laredo, Tex., 14. januarja. — Na mehiški strani reke Rio Grande so našli John R. Stewarta, korporala 9. zveznega polpolka, s prerezanim vratom.